

Recenzja dotycząca dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego ks. dra Wojciecha Wojtyły dla celów postępowania habilitacyjnego

Ocena istotnej aktywności naukowo-dydaktycznej ks. dra Wojciecha Wojtyły

Ks. dr Wojciech Wojtyła po uzyskaniu tytułu zawodowego magistra teologii 21 maja 2004 roku na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie podjął studia licencjackie z filozofii. Tytuł zawodowy licencjata z filozofii uzyskał na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II 22 czerwca 2010 roku. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii otrzymał 22 października 2014 roku na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Do rozpoczętego postępowania habilitacyjnego Kandydat przedłożył dorobek naukowo-dydaktyczny i organizacyjny. Dorobek naukowo-badawczy ks. dra Wojciecha Wojtyły obejmuje 57 pozycji (4 książki autorskie, 5 książek redagowanych, 1 książka posympozjalna, 27 artykułów w czasopismach naukowych, 16 rozdziałów w monografiach i 3 sprawozdania.

Przedłożony dorobek Kandydata postaram się ocenić w oparciu o Ustawę z dnia 20 lipca 2018 roku „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (art.219 ust.1 pkt. 2 oraz Dz.U z 2020r. poz. 85 z późn.zm.). W kolejności zostanie omówiona rozprawa habilitacyjna *Osoba-społeczność-demokracja. W poszukiwaniu personalistycznych podstaw władzy społecznej*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2020, ss. 362; inne monografie oraz artykuły naukowe w czasopismach i rozdziały w monografiach oraz jego działalność dydaktyczna i organizacyjna.

I. Dorobek naukowy

1. Rozprawa habilitacyjna: *Osoba-społeczność-demokracja. W poszukiwaniu personalistycznych podstaw władzy społecznej*, Lublin 2020, ss. 362.

Autor rozprawy analizuje fenomen władzy społecznej w perspektywie personalizmu i próbuje wydobyć praktyczne zasady, które w obecnej dobie z niego wypływają dla społeczeństw demokratycznych. Stara się też przybliżyć wzorzec władzy społecznej odpowiadający personalizmowi. Habilitant wpisuje się w nurt personalizmu neotomistycznego o profilu egzystencjalno-fenomenologicznym. Od strony metodologicznej jasno określił swój projekt badawczy bazując na bogatej literaturze w tej problematyce.

W rozdziale pierwszym rozprawy habilitacyjnej przedstawił podstawy filozoficzne personalizmu. Opowiada się za ujęciem realistycznym w duchu filozofii arystotelesowsko-tomistycznej i polemizuje z poglądami racjonalizmu filozoficznego, postmodernizmu i scjentyzmu.

Omówił też bardzo szczegółowo substancjalizm Arystotelesa i św. Tomasza i umieszcza go u podstaw antropologii filozoficznej. Równocześnie polemizuje z poglądami J. Locke'a i A.N. Whiteheada oraz przedstawicielami postmodernizmu wykazując potrzebę przywołania klasycznej teorii substancjalizmu w celu określenia tożsamości człowieka jako samodzielnego podmiotu moralnych decyzji.

W rozdziale drugim przedstawił koncepcję osoby ludzkiej i starał się wydobyć ontologiczne założenia w odniesieniu do władzy społecznej. Z dużą starannością wydobył istotne zręby myśli tomistycznej na temat osoby ludzkiej podkreślając jedność psychofizyczną człowieka oraz autonomię osoby ludzkiej w jej akcie istnienia i działania. Wprawdzie osoba ludzka poprzez ciało jest uwikłana w prawa przyrody, ale z istoty swej ją transcenduje poprzez możliwości poznawania świata, tworzenia kultury i zdolność do miłości. Habilitant wydobył także istotne wątki z myśli filozoficznej Wojtyły na temat auto-transcendencji osoby ludzkiej i jej uczestnictwa we wspólnocie. Ta „zdolność człowieka do podmiotowego uczestnictwa we wspólnocie stanowi klucz do wyjaśnienia społecznej natury człowieka” (s.108) jak i do wytłumaczenia personalistycznych podstaw władzy społecznej. Samo wydobycie struktury bytu osobowego - zdaniem Autora - pozwala lepiej zrozumieć problem władzy społecznej oraz zagadnień związanych z demokracją i dobrem wspólnym.

W rozdziale trzecim i czwartym Habilitant omówił ontyczne podstawy życia społecznego, personalistyczne formy społeczności i zasady kształtujące ład społeczny oraz aksjologię społeczeństwa demokratycznego: prawdę, wolność i odpowiedzialność. Autor zdaje sobie sprawę z ważności relacyjnego charakteru bytu społecznego. Ponadto ukazał w bardzo szerokiej perspektywie strukturę dobra wspólnego (Arystoteles, św. Tomasz z Akwinu, M. A. Krąpiec, K. Wojtyła) oraz najważniejsze formy społeczności (rodzina, naród, państwo). Poprzez przyjęcie zasady godności osoby ludzkiej oraz zasady dobra wspólnego, solidarności i subsydiarności, Habilitant wskazuje nam w jakim nurcie filozoficznym umieszcza swoje myślenie i poglądy. W oparciu o normę personalistyczną podjął ważne i jakże aktualne pojęcia, które przenikają życie jednostkowe i społeczne: prawda, wolność, prawo moralne i problem sumienia. Habilitant przypomniał, że godność człowieka jest podstawową wartością porządku prawnego. Jest ona przyrodzona i niezbywalna. Zatem źródłem wolności i praw człowieka nie jest ani państwo, ani wola suwerena.

W ostatnim rozdziale Habilitant zastanawia się nad demokracją, którą uważa – mimo swoich braków – za ustrój najlepiej odpowiadający „dobru jednostek i społeczeństw” (s.140). Równocześnie wskazał jak zasady personalizmu mogą być stosowane w ramach demokratycznej formy ustrojowej we współczesnym społeczeństwie. Zaczyna od respektowania przez władzę podstawowego prawa do życia opartego na godności człowieka przechodząc do zachowania i rozwijania kapitału społecznego poprzez ochronę tożsamości i

suwerenności rodziny oraz promocję społeczeństwa obywatelskiego. Postuluje umacnianie autorytetów i zachęca do stosowania mądrości w polityce. Autor opowiada się za związkiem polityki z etyką, tym samym stara się przypomnieć klasyczną myśl Platona, Arystotelesa i św. Tomasza w tej kwestii. Wszelkie próby rozdzielania tych dziedzin prowadzą do machiawelizmu, gdzie polityka staje się czymś amoralnym i jest tylko „sztuką zdobywania i utrzymywania władzy”. Habilitant kończy swoją rozprawę pozytywnym akcentem. Uważa, że afirmacja osoby ludzkiej jest podstawowym postulatem personalizmu i posiada kluczowe znaczenie dla rozważań nad władzą społeczną we współczesnych demokracjach.

Walory rozprawy:

1. Układ całej monografii jest spójny i przejrzysty. Spełnia ona formalne wymagania pracy naukowej. Język, którym posługuje się Autor jest jasny i łatwy dla czytelnika. Przypisy są poprawne i osadzone w źródłowej literaturze. Autor umiejętnie wykorzystał w pracy dostępne źródła, w postaci książek i artykułów. Od strony redakcyjnej praca zasługuje na pochwałę. Habilitant wykazał się przejrzystością myślenia. Ponadto, podjął się tematu ważnego i aktualnego. Uczynił to w sposób naukowo poprawny. Przedłożona rozprawa habilitacyjna zawiera wiele nowych treści poznawczych w zakresie podstaw funkcjonowania osoby ludzkiej w różnych sferach życia publicznego
2. Po lekturze całej pracy trzeba zauważyć, że Autor zapoznał się w sposób wyczerpujący z literaturą na ten temat i miał wystarczającą bazę do własnej refleksji nad wybranym zagadnieniem. Wprawdzie Habilitant wyraźnie się opowiada za personalizmem w ujęciu „szkoły lubelskiej”, ale z równą swobodą potrafi ująć i opisać np. zagadnienie relacji „ja – ty” w duchu filozofii dialogu i filozofii spotkania (M. Buber, E. Levinas, F. Rosenzweig, J. Tischner).

Habilitant używa precyzyjnych wyrażeń i definiuje podstawowe pojęcia (czasem do przesady na wzór *Słownika* czy *Encyklopedii*), ale w ten sposób prowadzi konsekwentnie przewodnią myśl. Pod rozdziałami są streszczenia, które ułatwiają czytelnikowi śledzić pochodź myślowy Autora, który panuje nad całym tekstem. Tekst nie jest przegadany i raz podjęte zagadnienie jest konsekwentnie rozwijane przez Habilitanta. Ponadto Habilitant sporządził wyczerpującą Bibliografię, Indeks Osobowy oraz Indeks Rzeczowy. W ten sposób cała monografia może być bardziej pożyteczna dla czytelnika, który zajmuje się podobną tematyką filozoficzną.

3. Przy omawianiu ważnych zagadnień filozoficznych (ontyczne podstawy życia społecznego, dobro wspólne, aksjologia społeczeństwa demokratycznego) Autor przedstawia je w świetle różnych kierunków filozoficznych, ale nie czyni tego tylko na wzór rekonstrukcji poglądów wybranych myślicieli, ale czyni to w celu ukazania genealogii władzy. Wprawdzie Habilitant zdobył się w niektórych fragmentach pracy na myślenie samodzielne i panowanie nad materiałem, ale można było śmieiej pociągnąć te wątki w postaci debaty między ścierającymi się poglądami. W tym kontekście można podać choćby dokładną analizę dobra wspólnego u różnych autorów, gdzie Habilitant rozwinął myśl Wojtyły w odniesieniu do podmiotowego

charakteru dobra wspólnego i ważnej roli solidarności w tworzeniu tegoż dobra. Ponadto umiejętnie wydobyl rolę i znaczenie kultury w budowaniu tożsamości danego narodu. Równocześnie płynnie przechodzi od omówienia roli państwa w społeczeństwie do genealogii władzy. Jawi się ona jako twór naturalny, który jest konieczny do zaistnienia społeczności. Autor wykazał się dużą i pogłębioną znajomością zagadnienia godności osoby ludzkiej. Uczynił to w oparciu o teksty filozoficzne znanych specjalistów w tej dziedzinie i o ważne akty prawne. Przedstawił i zarazem przybliżył to pojęcie w sposób przekonujący dla przedstawicieli różnych nurtów filozoficznych. W ten sposób wydobyl ważny fundament do dyskusji w dobie poszukiwania uniwersalnych zasad i wartości w życiu człowieka.

4. Kiedy Autor rozprawy omawia zagadnienie prawdy, które leży u podstaw aksjologicznych społeczeństwa, to używa konkretnych argumentów w celu powiązania prawdy z funkcjonowaniem życia społecznego. Za W. Chudym rozwinął ważny wątek różnych form kłamstwa w polityce. Tego rodzaju opis fenomenologiczny zachęca do demaskowania kłamstwa w życiu społeczno-politycznym. Na szczególną uwagę zasługuje wątek związany z funkcjonowaniem sumienia jako łącznika między wolnością i prawdą. Habilitant rozwinął tę myśl w kontekście dyskusji wokół wywyższenia wolności poprzez jej „uwolnienie od prawdy” (s.223).
5. Proponowane przez Autora rozprawy zasady personalizmu w ramach demokracji: (szacunek dla życia ludzkiego, ochrona tożsamości i suwerenności rodziny, promocja społeczeństwa obywatelskiego) wydają się zbyt idealistyczne, ale na tym poziomie analiz filozoficznych nie ma wystarczającej podstawy, żeby zaproponować bardziej wyraziste racje polityczne, bo wtedy konieczne byłoby omówienie innych ustrojów politycznych, które nie zawsze mieszczą się w paradygmacie personalizmu. Moim zdaniem Habilitant stanął na wysokości zadania i osiągnął zamierzony cel badawczy pracy, bowiem omówił i rozwinął w sposób konsekwentny ustrój polityczny, jakim jest demokracja i przybliżył a zarazem wzmocnił jej podwaliny w postaci personalizmu.
6. Wprawdzie przy omawianiu szacunku dla życia ludzkiego Autor używa argumentacji filozoficznej i teologicznej, jednak pozostaje w obrębie dyskursu filozoficznego i podaje argumenty rozumowe typu: np. przy aborcji, kiedy to „prawa jednych są tworzone poprzez odmowę podstawowego prawa do życia innych” (s.251). lub: przy omawianiu rozwoju człowieka od chwili zapłodnienia ”ten sam organizm rozwijający się „od wewnątrz”, przechodzący w sposób harmonijny przez kolejne stadia rozwoju, jest nieprzerwanie tym samym podmiotem, z którego wyłaniają się wszelkie formy działania” (s. 253).
7. Habilitant rozwinął pojęcie uczestnictwa K. Wojtyły i wyakcentował rolę i znaczenie rodziny w tworzeniu i umacnianiu społeczeństwa obywatelskiego. W takim społeczeństwie demokracja ma większe szanse na wcielanie jej w życie zaś obywatele mają aktywny udział i wpływ na tworzenie prawa na sposób sprawowania władzy

przez ich przedstawicieli. Habilitant wykazał się w pracy jasnym tokiem myślenia. Praca cechuje się zwięzłym wywodem i w niektórych miejscach zawiera własną refleksję Kandydata. Można by było jeszcze odważniej podejmować samodzielną refleksję, bez sztywnego trzymania się cytatów wybranych autorów.

Uwagi krytyczne:

1. Ciekawie i rzeczowo zostały omówione ważne określenia: „pluralizm ontologiczny”, czy „monistyczna interpretacja rzeczywistości”, w których Autor zauważa niebezpieczeństwo postrzegania człowieka jako części przyrody. Jednak w kolejnych krokach przechodzi do ogólnych i nie zawsze uzasadnionych stwierdzeń typu: „W konsekwencji człowiek zaczyna być traktowany jako jedna z wielu rzeczy, jako bezwolny wykonawca rozkazów Führera lub aktualnych elit politycznych. W życiu społecznym konsekwencją monistycznej koncepcji bytu staje się akceptacja totalitarnej formy państwa” (s.46). Tego rodzaju język odbiega od rzeczowego rozumowania filozofa.
2. Habilitantowi nie udało się zachować proporcji w doborze autorów, z których korzysta w całej pracy. Występuje wyraźna przewaga autorów z nurtu personalizmu chrześcijańskiego. Z pewnością rozprawa zyskałaby na wartości gdyby Autor przynajmniej porównał przy omawianiu takich zagadnień jak rodzina, naród itp. do innych tradycji filozoficznych, albo odniósł ważniejsze wątki swojej pracy na temat natury osoby ludzkiej do filozofii R. Rorty’ego czy hermeneutyki P. Ricoeura i H.-G. Gadamera, które również zajmują się osobą, wspólnotą i władzą. Przy omawianiu takich zagadnień jak rodzina, naród itp. brakuje – mimo, że jest to praca filozoficzna – odniesienia do antropologii kulturowej, filozofii polityki (liberalizm), czy nawet socjologii. Ponadto w większości tekstów Habilitanta występuje za mało odniesień do tekstów obcojęzycznych omawianego zagadnienia. Byłaby wtedy szersza perspektywa do analizy i pogłębionej refleksji na dany temat. Habilitant omawia poglądy różnych filozofów na określony temat, ale brakuje w niektórych miejscach własnej refleksji czy nawet krytyki. Wtedy praca nabrałaby bardziej wyrazistego charakteru.
3. Oprócz przedstawienia paradygmatu chrześcijańskiej koncepcji człowieka, należałoby również wykazać dlaczego personalizm jest pożądanym w rozwiązywaniu napięć społeczno-politycznych czy też problemów związanych z relacjami obywatel-władza itp. Wtedy można by było skonfrontować w niektórych aspektach personalizm z liberalizmem czy kolektywizmem.
4. W niektórych fragmentach tekstu występuje za dużo tłumaczeń podstawowych pojęć typu słownikowego czy encyklopedycznego. Niektóre wątki historyczne można było pominąć i przejść od razu do istoty omawianego zagadnienia.

2) Inne monografie:

2.1. *Między osobą a wspólnotą. Kategoria uczestnictwa w myśli społecznej Karola Wojtyły-Jana Pawła II*, Radom 2019, ss. 201.

2.2. *Alfabet Jana Pawła II*, Radom 2018, ss. 238.

2.3. *Transcendencja i uczestnictwo. Wprowadzenie do myśli filozoficznej Jana Pawła II*, Radom 2017, ss. 142.

Warto omówić monografię *Transcendencja i uczestnictwo*, dotyczącą kluczowych poglądów Karola Wojtyły.

Habilitant podkreśla, że podstawy filozoficznej myśli Karola Wojtyły można odnaleźć zarówno w personalizmie chrześcijańskim, jak i w krytyce mitów oświeceniowych, ustanawiających jako kryterium wszelkiej prawdy oderwany od transcendencji Rozum. Warto podkreślenia jest wskazanie, że nawet najlepsze, najwznioślejsze idee, takie jak wolność, równość i braterstwo, bez odniesienia do Boga, mogą stać się źródłami totalitaryzmu. Jak podkreśla Autor w przekonaniu Wojtyły źródłem błędu antropologicznego, który doprowadził zarówno do totalitaryzmu, jak i indywidualizmu było kartezjańskiego cogito. W rozdziale tym rzetelnie opracowane zostały też krytyczne poglądy Wojtyły dotyczące ograniczeń utilitaryzmu oraz marksistowskiej koncepcji alienacji. W kolejnych rozdziałach solidnie zrekonstruowane zostały również poglądy prowadzące krakowskiego filozofa do jego koncepcji personalizmu, starającego się dotrzeć do wszystkich, także subiektywnych wymiarów ludzkiej rzeczywistości. Habilitant ukazał wojtyłowską strukturę osoby ludzkiej, jako zdolnej, na mocy samej swojej natury, do transcendowania rzeczywistości. Istotne jest podkreślenie, że osoba spełnia siebie dzięki relacjom w innymi podmiotami. Niewątpliwie w tym kontekście warto przypomnienia są idee uczestnictwa, relacji między prawdą i wolnością, rozważania dotyczące zakresu odpowiedzialności, dobra wspólnego, współczesnych wyzwań zarówno w wymiarze osobowym, społecznym i międzynarodowym. Monografia, jak głosi podtytuł, to „Wprowadzenie do myśli filozoficznej Jana Pawła II” i z tej roli Autor się wywiązał w pełni. Można mieć zastrzeżenia, że brak tu pogłębionego, krytycznego, nowatorskiego ujęcia znanych myśli Karola Wojtyły, że przedstawione interpretacje wpisują się w dawno już przetarte, przez przywoływanych filozofów, szlaki, że brak tu odniesień do literatury obcojęzycznej, niemniej jednak monografia jest dobrze uporządkowanym wprowadzeniem i jako takie może mieć wartość poznawczą dla początkujących filozofów. Warto podkreślić dobry, jasny styl pracy.

3) Artykuły/rozdziały w monografiach:

Habilitant opublikował 16 rozdziałów w monografiach i 23 artykuły w czasopiśmie naukowych (w tym 5 po 100 punktów i 2 po 70 punktów). Bogata twórczość naukowa Habilitanta odzwierciedla się w pokaźnej **ilości punktów (1746)** i **Indeksie Hirscha (2.0)**.

Tematyka tych artykułów jest różnorodna i bardzo ciekawa. Mieszczą się one w kręgu głównych zainteresowań Autora w następujących obszarach badawczych:

- Myśl filozoficzna Karola Wojtyły/Jana Pawła II.
- Zagadnienie personalizmu etycznego i społecznego.
- Zagadnienia z zakresu aksjologii i wychowania do wartości.

W bogatej twórczości Habilitanta przeważają publikacje na tematy związane z antropologią filozoficzną i teologiczną, z myślą etyczno-społeczną, z personalizmem etycznym w administracji publicznej, filozofią kultury i aksjologią będącej u podstaw wychowania.

W celu przybliżenia metody badawczej i samej struktury artykułów i rozdziałów w monografiach omówię tylko dwa z nich:

1. Podmiot społeczny jako przestrzeń samostanowienia. Personalistyczne podstawy samorządności, w: "Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II KUL", (2020) nr 4, s. 215-233.

Habilitant stara się ukazać personalistyczne podstawy samorządności. Pomysł głównej myśli tego artykułu jest o tyle oryginalny, że wielu autorów zajmuje się strukturą i funkcjonowaniem samorządów terytorialnych z pominięciem ich podmiotowości. Wiąże się ona z samostanowieniem i samoposiadaniem, o których pisze K. Wojtyła. Jak wskazuje, tylko jednostki mające władzę nad sobą są w stanie włączyć się aktywnie w działalność lokalnych samorządów. Przypomina też, że ani indywidualizm ani kolektywizm nie są adekwatnymi systemami odpowiadającymi naturze osoby ludzkiej, której podstawowym prawem jest wolność. Dlatego też jedynym możliwym wyborem jest demokracja, bez której samorządność nie jest możliwa. Warunkiem dobrego funkcjonowania demokracji jest respektowanie podstawowych wartości (godność osoby ludzkiej, wolność, prawda, sprawiedliwość) a wśród nich zdolność osoby do samostanowienia. Habilitant starał się racjonalnie wykazać potrzebę i konieczność wzmacniania idei samostanowienia, która w życiu społeczno-politycznym wzmacnia samorządność i wpływa na rzecz dobra wspólnego i tym samym na wzrost siły państwa.

2. Od osoby do społeczności. Teoria uczestnictwa w ujęciu Karola Wojtyły, w: „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii społecznej”, 4(25)/2020, s. 103-117.

Sam tytuł artykułu jest wymowny. Zawiera on zamierzony ciąg logiczny poszczególnych pojęć, które są ze sobą spójne. Autor przywołuje antropologię filozoficzną K. Wojtyły, jako podstawę teoretyczną do działania we wspólnocie. Próbując uchwycić istotę osoby konstatujemy podstawowe doświadczenie iż „człowiek działa”. Wyraża się ono w samostanowieniu i samoposiadaniu. W oparciu o tę myśl Autor wydobywa „osobową wartość czynu” i podkreśla główną myśl K. Wojtyły, iż człowiek spełniając dany czyn

spełnia w nim zarazem siebie. Rozwijając wątek sprawczości człowieka przechodzi do omówienia pojęcia uczestnictwa.

Habilitant podkreśla za K. Wojtyłą ważność podmiotowego charakteru uczestnictwa. Aby nastąpiło współdziałanie we wspólnocie, konieczne jest posiadanie wspólnego celu, jakim jest wypracowanie dobra wspólnego. Habilitant wydobyl oryginalność myśli K. Wojtyły, który podkreśla, iż kontynuacja poszczególnych osób mają służyć wspólnocie i przyczyniać się do wzbogacenia dobra wspólnego ale i dana wspólnota ma przyczyniać się do rozwijania możliwości i talentów poszczególnych osób. Dostrzegam jeszcze dodatkową wartość tego artykułu. Habilitant podkreśla rolę pojęcia alienacji w ujęciu K. Marksa w rozwój myśli filozoficznej K. Wojtyły, który rozpatruje alienację w perspektywie aktywnego uczestnictwa poszczególnych osób w tworzeniu dobra wspólnego.

W podsumowaniu należy powiedzieć, że Autor artykułu, zarówno od strony poznawczej jak i sposobu prezentacji, wykazał się bardzo dobrym zrozumieniem istoty myśli personalistycznej K. Wojtyły. Zapoznałem się z wieloma tekstami na podobne tematy, ale w tym artykule uderza jasność rozwijanego wątku, u którego podstaw jest rozróżnienie; „w człowieku coś się dzieje, a osoba działa”.

Poza wymienionymi publikacjami należy dodać, że Habilitant brał udział w 6-u redakcjach monografii naukowych, które zawierały bogaty materiał o charakterze interdyscyplinarnym. Pośród nich zostały omówione między innymi tematy związane z prawami człowieka we współczesnym świecie oraz z podstawowymi zasadami funkcjonowania administracji publicznej. Są mu bliskie tematy związane z problemami pedagogicznymi w pracy nauczyciela dzisiaj, dlatego jako redaktor naczelny przygotował kilka numerów czasopisma naukowego: *Rocznik Naukowy Duszpasterstwa Nauczycieli*.

Ogólna charakterystyka publikacji

Wydaje się, że spektrum zainteresowań i prac badawczych Kandydata jest za szerokie. Przy wąskiej specjalizacji można iść bardziej w głąb analizy wybranego zagadnienia. Habilitant bardzo często powtarza w kolejnych publikacjach te same ciągi rozumowania, wielokrotnie przytacza te same myśli autorów. Należałoby pójść dalej w refleksji, przyjrzeć się choćby współczesnym formom zniewolenia i alienacji człowieka: postmodernizm, konsumpcjonizm, które również są zagrożeniem dla jednostek, rodziny i społeczeństwa. W przedłożonych publikacjach pojawia się wiele teoretycznych ogólników bez równoczesnego ukazania ich konkretnego zastosowania. Powtarzają się wątki o podstawach antropologiczno-etycznych życia społecznego, tymczasem przydałoby się ukazać na konkretnych przykładach, jak aplikować zasady personalizmu w polityce i ekonomii, a także w edukacji. Idzie mi o zachowanie właściwych proporcji między teoretycznym rozważaniem na temat godności osoby ludzkiej a praktycznym ukazaniem respektowania a także naruszenia i łamania jej podstawowych praw. Odwołanie się do źródłowego doświadczenia etycznego człowieka i jego opis fenomenologiczny, czyni tego rodzaju wywód filozoficzny bardziej przekonujący. Wprawdzie Habilitant ukazał w

niektórych publikacjach taką możliwość, ale zachęcam do dalszych poszukiwań i analiz w obrębie tej dziedziny.

W oparciu o przedłożone publikacje należy jednak powiedzieć, że Habilitant zdobył bardzo dobry warsztat filozoficzny w czasie studiów doktoranckich na Wydziale Filozoficznym KUL i stara się w sposób twórczy dalej rozwijać główne myśli w nurcie szkoły lubelskiej. Jego teksty filozoficzne cechują się rzetelnością naukową i spójnym przedstawieniem podjętego tematu. W omawianych pracach zauważam dobre osadzenie Autora w źródłowych tekstach wybranych przez niego filozofów i dużą ostrożność w formułowaniu ocen i ostatecznych wniosków. Sugeruję aby Habilitant odważnie wyszedł poza sferę sprawozdawczo-rekonstrukcyjną i zdobył się na bardziej śmiało i odważne interpretacje oraz krytyczną analizę omawianych tekstów. Kandydat posiada wystarczającą wiedzę i przygotowanie żeby uczynić ten odważny krok. Taka postawa badawcza z równoczesną otwartością na poglądy, filozofów z innych nurtów filozoficznych niż personalizm, jeszcze bardziej wzmocni i ugruntuje sam paradygmat myślenia w obrębie filozofii chrześcijańskiej, na którym bardzo Autorowi zależy. Tego rodzaju argumentacja, połączona z dokładną analizą i krytyką omawianego zagadnienia, bardziej przekonuje czytelnika do poszukiwania odpowiedzi na temat struktury osoby ludzkiej i jej związku ze społeczeństwem oraz z podmiotami sprawującymi władzę na poziomie krajowym czy lokalnym.

II. Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Ks. dr Wojciech Wojtyła pracował od 1 października 2019 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych a od 1 października 2021 zatrudniony jest na stanowisku adiunkta na tym samym Wydziale. Ponadto od 2015 prowadził również zajęcia zlecone w Wyższym Seminarium Duchownym w Radomiu (Katedra Religiologii i Misjologii na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II roku) a od 1 października 2020 roku – do chwili obecnej pracuje w tejże Katedrze jako asystent. Jego wykłady są cenione przez studentów. Wysoka ocena tych wykładów znajduje potwierdzenie w przeprowadzonych ankietach.

1. Kandydat wydatnie współpracuje z innymi uczelniami w kraju i zagranicą:

Habilitant jest współzałożycielem i członkiem międzyuczelnianej „Interdyscyplinarnej Sieci Badań nad przyczynami kryzysów społeczno-kulturowych”. Członkami Sieci są pracownicy naukowcy z Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu, Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Politechniki Rzeszowskiej.

Ponadto uczestniczył w Programie ERASMUS+ na Wydziale Prawa Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy na Słowacji (Právnická Fakulta Univerzity Mateja Bela,

Banská Bystrica, Slovakia), gdzie wygłosił cykl wykładów z zakresu filozofii prawa i etyki prawniczej (25 – 29 kwietnia 2022 r.);

Wygłosił także wykłady dla pracowników naukowych i studentów:

- W Instytucie Nauk Teologicznych Uniwersytetu Szczecińskiego: Etyczny wymiar wolności w myśli Tadeusza Stycznia i Józefa Tischnera (29 kwietnia 2021 r.);

- W Instytucie Jana Pawła II na Uniwersytecie Św. Tomasza w Houston, Texas, USA,: Karol Wojtyła on Participation in Person and Act (16 listopada 2021 r.);

- Na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Bukareszteńskiego w Rumunii: Axiological principles of professional secrecy (8 listopada 2021 r.);

- Na Wydziale Prawa Uniwersytetu Leopolda i Franciszka w Innsbrucku, Zum Konzept des Gemeinwohls in der polnischen Rechtsphilosophie (19 maja 2021 r.).

Ponadto był współorganizatorem jednej konferencji międzynarodowej i dziewięciu ogólnopolskich konferencji naukowych. Problematyka konferencji dotyczyła zagadnień z zakresu myśli filozoficznej Karola Wojtyły/Jana Pawła II, aksjologii, kultury oraz współczesnych problemów z zakresu prawa.

Łatwo zauważyć, że cała działalność naukowo-badawcza Kandydata jest zbieżna jest z jego działalnością dydaktyczną.

2. Habilitant aktywnie włącza się w prace organizacyjne na uczelni poprzez pełnione funkcje uniwersyteckie:

- Od 2021 roku – Sekretarz Komisji Etyki Badań Naukowych w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym im. K. Pułaskiego w Radomiu;

- Od 2021 roku - Kierownik studiów podyplomowych Akademia Administracji, Prawo, finanse i zarządzanie w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym im. K. Pułaskiego w Radomiu;

- W latach 2020-2022 – Koordynator cyklu międzynarodowych wykładów otwartych na Wydziale Prawa i Administracji UTH w Radomiu.

- Ponadto jest członkiem następujących towarzystw naukowych:

- Polskie Towarzystwo Filozoficzne (członek zwyczajny);

- Polskie Towarzystwo Teologiczne (członek zwyczajny);

- Stowarzyszenie Edukacji Administracji Publicznej (członek zwyczajny).

3. Bierze udział w projektach badawczo-rozwojowych:

A) Jako wykonawca:

Projekt „Czas na dobry staż!” Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na podstawie umowy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Nr projektu: POWR.03.01.00-00-S167/17.

Złożoność materialnego prawa administracyjnego ze szczególnym uwzględnieniem prawa w służbie zdrowia (2017 r.). Projekt finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Nr pracy: 3318/11/P DBUPB/2017/008.

Udział obywateli w życiu publicznym (2017 r.). Projekt finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dotacji dla Młodych Naukowców. Nr pracy: 3352/11/M DBUPB/2017/03.

B) Jako kierownik:

Władza według personalizmu (2020 r.). Projekt finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Nr pracy: 3493/185/P DBUPB/2020/021.

Habilitant jest bardzo aktywny na polu naukowym i dlatego odbył staż naukowy w Użhorodzkim Uniwersytecie Narodowym na Ukrainie oraz kwerendę naukową w bibliotece w Würzburgu oraz w Bańskiej Bystrzycy.

Od roku akademickiego 2020/2021 do chwili obecnej jest Koordynatorem cyklu wykładów międzynarodowych dla studentów Wydziału Prawa i Administracji UTH Rad.. W ramach cyklu za pomocą aplikacji MS TEAMS studenci uczestniczą w wykładach prowadzonych przez wykładowców z uczelni zagranicznych (m.in. z Kanady i Austrii).

Ponadto wykonał recenzje artykułów w następujących czasopismach naukowych: Ethos”; „Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne UTH Rad.”; „Studenckie Zeszyty Naukowe UMCS”.

Od 2021 roku jest członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma naukowego Kyiv Law Journal (Kyiv - Ukraine) oraz czasopisma Law. State. Technology (Dnipro – Ukraine).

Ponadto był współorganizatorem jednej konferencji międzynarodowej i dziewięciu ogólnopolskich konferencji naukowych. Problematyka konferencji dotyczyła zagadnień z zakresu myśli filozoficznej Karola Wojtyły/Jana Pawła II, aksjologii, kultury oraz współczesnych problemów z zakresu prawa.

W 2021 roku uzyskał indywidualną Nagrodę Rektora I stopnia za osiągnięcia naukowe.

Ogólna ocena rozprawy, dorobku naukowo-badawczego, dydaktyki oraz działalności organizacyjnej

Habilitant wyraźnie wpisuje się w lubelską szkołę personalizmu etycznego i konsekwentnie rozwija myśl tego nurtu. Promuje pozytywną, integralną wizję człowieka, w

czasach redukcjonizmu antropologicznego. Nie będzie przez to autorem „modnym”, ale będzie kompetentnym w swojej dziedzinie. Kandydat wyróżnia się swobodnym stylem pisania i jasnym językiem. Konsekwentnie prowadzi swoją myśl zarówno w monografiach, jak i artykułach naukowych. Jest rzetelnym kontynuatorem nurtu wyznaczonego przez koncepcje K. Wojtyły, A. Krapca i T. Stycznia. Co ważne, jest bystrym obserwatorem współczesnej polityki i kultury.

Cały dorobek naukowo-dydaktyczny Habilitanta – mimo wcześniejszych uwag krytycznych (należy je potraktować jako uwagi prowadzące do dalszych bardziej samodzielnych i zarazem krytycznych badań naukowych) – od strony merytorycznej zasługuje na uznanie. Autor ma jasno określoną tematykę prac badawczych zakorzenioną w źródłowych tekstach filozoficznych. Bogaty dorobek naukowy Habilitanta, jak i jego duże doświadczenie dydaktyczne połączone z wydaniem licznych publikacji naukowych należy ocenić wysoko. Jego kompetencje z zakresu filozofii człowieka, etyki, filozofii społecznej i filozofii prawa uwidaczniają się zarówno w publikacjach naukowych, w dydaktyce jak i w działalności organizacyjnej. Autor nie tylko swobodnie porusza się w tej tematyce, ale i wciąż ubogaca swoją wiedzę w tej dziedzinie opierając się nie tylko na filozofii klasycznej Arystotelesa i św. Tomasza, K. Wojtyły, ale poszerza ją i konfrontuje z myślami nowożytnymi. Habilitant formułuje własne postulaty i tezy, które wedle swoich możliwości stara się filozoficznie uzasadniać.

W swoich publikacjach naukowych usystematyzował wiele zagadnień w obrębie wyżej wymienionych dziedzin. Przedstawił filozoficzne źródła podmiotowego sprawowania władzy oraz zaproponował nowe rozwiązania, pozwalające przezwyciężyć współczesne kryzysy, wobec których staje polityka. Jego twórczość naukowa jest istotnym wkładem w polskie badania nad antropologiczno-etycznymi podstawami demokracji oraz relacji między przedstawicielami władzy i obywatelami. Ukazał również jak personalizm może pomóc w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Podkreślić należy jego owocną i intensywną pracę dydaktyczną zarówno na uczelniach jak i w innych ośrodkach społeczno-kulturalnych oraz szeroko pojętą misję współpracy uczelni ze społeczeństwem.

W związku z tym, w oparciu o analizę rozprawy habilitacyjnej oraz całego dorobku naukowego zawartego w załączonych publikacjach, jak i bardzo bogatego dorobku dydaktycznego i organizacyjnego, moja ocena jest pozytywna. Uważam, że Habilitant w pełni spełnia w sposób satysfakcjonujący warunki do wystąpienia z wnioskiem do RDN-u o przyznanie mu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii.

Kraków, 16.08. 2022.

Ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak